

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Să sărbătorim ziua de 3/15 Maiu.

Se împlinesc 50 ani, o jumătate de veac, de când poporul românesc, îngreunat de lanțurile iobăgiei, legat de gheața stăpânului seu străin, s'a scuturat ca un urieș, trezit din somnul cel de moarte și frângând toate cătușile vescurilor negre s'a făcut liber, stăpân pe voința și puterea sa, stăpân al sorței sale.

Se împlinesc cincizeci de ani dela 1848, când străbunii și părinții noștri vrednici, cu bărbăție și cu vitejie adevărat românească, au scris prin faptele lor „cele mai frumoase pagini ale istoriei Românilor“ — după-cum zice marele nostru istoric național, *Papiu Ilarian*.

E aci ziua cea mare a reînvierei, când la 3/15 Maiu, 40 mii de Români, din toate colțurile pământului românesc, s'au adunat la Blaj, pe *Câmpul libertății* și sub cerul liber, în fața lumii și a lui Dumnezeu, și-au alcătuit *credeul politic*, pe care îl mărturisim și noi, și cu sfânt jurământ s'au legătuit toți, pentru toate timpurile și pentru toți urmașii, că vor susține totdeauna *națiunea noastră română*, și o vor apăra cu toate puterile contra ori-cărui atac ori asupriri, și vor ține și apăra legea și limba noastră românească, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea.

Credincioși patriei și tronului, Români au și ținut făgăduința făcută sărbătorește și cu sângele lor au pecetluit jurământul depus pe câmpul dela Blaj, sânge vărsat cu belșug pentru Neam și Împărat.

Câte chinuri, câte suferințe cu adevărat de mucenici, câte lacrimi și suspine n'au mai urmat șiroaielor de sânge! Câți au purtat lanțuri de robie, și câți au perit în furci.

Acum, frați Români, e timpul să ne aducem aminte de toate acestea, și cu sfântă prăznuire să le sărbătorim.

Evlavia pentru cei scumpi ai noștri, mândria pentru faptele lor mărețe, cari ne strălucesc și ne vor străluci ca luceferi în calea vieții, și datoria de a ne cinsti pe noi înșine, cinstindu-ne bărbății cei vrednici și faptele lor, toate acestea ne zic, cu glas pătunzător:

Să sărbătorim ziua de 3/15 Maiu!

În bisericile noastre să ne rugăm pentru cei-ce înainte cu o jumătate veac au luptat, au săngerat și au murit în lupta sfântă pentru drepturile noastre. Și să ne rugăm ca preotul nostru să facă *parastas* pentru odihna și fericirea lor sufletească.

Apoi în sărbări potrivite să ne reamintim întâmplările de atunci, să ne pătundem de simțămintele vii naționale, care au mizat în luptă, cu atâta curaj și bărbăție pe înaintașii noștri. Să ne pătundem de iubirea de neam, de dragostea frățească și de unirea, în gânduri și simțiri, pe care ei ne-au arătat-o în pilde așa de strălucite.

Credeul nostru politic de azi, *programul nostru național*, este întemeiat pe cel dela 1848. De aceea, să căutăm a-l mărturisi și acum cu vrednicie, și când *glasul frunțașilor noștri ne-ar chema* ca să dăm noue dovezi despre aceasta, atunci să ascultăm cu toții de glasul frunțașilor noștri.

Astfel, și numai astfel, ne vom implini sfânta datorie, ce în acest timp, trebuie să o împlinescă fiecare bun Român. — Astfel vom sărbători *sărbătoarea națională de 3/15 Maiu*.

Cum să sărbătorim?

Pentru mai bună orientare eată aci un scurt program pentru ziua de 3/15 Maiu:

1. Fiind și de altfel zi de Duminecă, toți credincioșii vor merge la biserică, unde se vor ruga pentru sufletele celor căzuți în luptele pentru neam la anii 1848/9.

Preotul va predica despre datorințele creștinului bun: de a-și aduce aminte de bărbății mari ai neamului; de a-și iubi neamul, limba și legea românească.

După liturgie va sluji *parastas* pentru capii luptelor din 1848.

Spre acest scop frunțașii fiecărei comune să se înțeleagă între sine înainte care și cum să dea *parastasul*.

2. După s. liturgie, la timp potrivit, frunțașii comunei să concheme poporul la școală ori în alt loc bun, și să-i expună istoricul și însemnătatea adunării dela Blaj, ținută în 3/15 Maiu 1848, arătând cererile Românilor formulate atunci și jurământul depus pe „*Câmpul libertății*“.

3. Unde sânt locuri însemnate prin luptele dela 48, ori vre-un mormânt al vre-unui luptător de atunci, să se facă procesiune la fața locului și să se împodobească cu flori mormintele.

4. Alte moduri de sărbătoare, după împrejurări va dicta fiecăruia simțul iubirii de neam. Despre toate sărbările însă să se scrie îndată foilor naționale, pentru-ca să se știe unde și cum s'a sărbătorit, și să se vadă cum ne știm noi cinsti amintirea timpurilor mari și a eroilor noștri bravi.

Sărbătoarea națională în România. În București.

Comitetul central al Ligei a trimis secțiunilor următoarea înștiințare:

Domnule Președinte!

Comitetul central executiv al Ligei culturale întrunit în ședința sa, ieri, 15 Aprilie curent, a hotărât ca să sărbătorească aniversarea zilei de 3/15 Maiu, a anului 1848, cu următorul program, pentru București.

1. Dimineața se va celebra într'una din bisericile capitalei un parastas, pentru sufletul reșoșilor, martiri români, căzuți în luptele naționale din 1848 purtate contra Ungurilor, pentru recăstigiarea drepturilor lor, ca popor independent.

La acest serviciu bisericesc vor fi invitați să asiste toți membrii Ligei din localitate.

2. La 2 ore p. m. a aceleiași zile, se va ține o mare întrunire națională publică în sala „Hugo“, în care vor lua cuvântul mai mulți oratori, între cari și 2 reprezentanți ai Ligei; ear' după votarea rezoluțiunii, vor purcede cu toții în mare meeting, manifestând în lungul „Calei Victoriei“, cu drapele, baniere etc., până la șoseaua Chiseleff.

3. Seara va fi o conferință la Atenueu, unde va vorbi dl *Barbu St. Delavrancea*, vicepreședintele comitetului central al Ligei.

Aducându-vă acestea la cunoștință, vă rugăm, dle președinte, a ne avisa în timpul cel mai scurt despre măsurile ce d-voastră ați luat pentru sărbătorirea sus amintitei zile în secțiunea d-voastră.

Primiți, vă rog, expresia considerațiunei mele.

Președinte: M. Vlădescu.

În Craiova.

Cetim în „Epoca“: Liga culturală din Craiova a hotărât în ședința sa dela 11 Aprilie, sărbătorească ziua de 3/15 Maiu cu o pompă deosebită.

În urma propunerii dlui Ciocazan s'a hotărât, ca să se dea sărbătorii un caracter absolut popular și cât se poate mai întins în vedere, că se împlinesc 50 de ani dela marea întrunire românească în Transilvania, pe *Câmpul libertății* și că revoluția națională dela 1848, este o sărbătoare a întregului neam românesc.

Carte franceză despre noi. Pe la sfârșitul acestei luni va eși în Paris o carte în limba franceză despre noi Români. Cartea e scrisă de vestitul bărbat *conte de Gubernatis*, și va fi împodobită cu 50 ilustrațiuni românești. În ea se scrie și despre lupta noastră națională.

Sinoadele bisericii române greco-orientale s'au închis la sfîșitul săptămînei trecute, mai înainte cel din Caransebeș și mai în urmă cel din Arad și Sibiu. În ele s'au luat hotărîri însemnate pentru înaintarea bisericilor și școalelor române gr.-orientale, s'au luat în seamă, ca de obicei, averea dieceselor și socotelile de peste an, cari s'au aflat în regulă. Apoi s'au adus alte hotărîri pentru chivernisirea bună a fondurilor și fundațiilor, ce le au episcopii, și s'au discutat treburi de ale protopopilor, preoților și învățătorilor, etc. În toate trei sinoadele s'a adus la cunoștință, că consistoarele au făcut *rescripte la dietă în contra proiectului de congruă*, și că atunci, când proiectul va veni în dezbateri în casa magnaților, Metropolitul și episcopii se vor lupta contra lui.

Despre unele lucruri mai însemnate din sinoade vom mai scrie câte ceva, încât vom avea loc în foaie.

Puterea poporului român recunoscută. Foaia „Le Soleil” din Paris, într'un articol asupra stărilor generale din Europa scrie despre România următoarele:

„De unde negocul României era în anul 1871 numai de 260 milioane, el s'a ridicat în 1895 la 570 milioane și în anul următor la 661 milioane.

„Cu toate-că România în vremea aceasta, a trebuit să poarte o luptă foarte grea spre a câștiga neatîrnarea sa, ea a știut să-și facă una dintre cele mai bune armate, — ba putem zice: cea mai bună armată, — între națiunile de a doua mână ale Europei și ea a ieșit să se țină în echilibru între gelosia Rusiei și a Austriei.

„Ce minunată pildă dă România popoarelor orientale scoase în acest secol de sub jugul otoman! Grecii, Sârbii, Bulgarii și-au risipit în lupte din lăuntru puterile lor, pe cari le-ar fi putut folosi, ca și Românii, pentru dezvoltarea patriei lor. Astfel putem arăta tuturor aceluia, cari pretind a constata decadența rasei latine, *pe acest popor român, care în acest pătrar de secol s'a dezvoltat proporțional mai mult.* Și s'a dezvoltat în ciuda tuturor miilor de pedeci ce erau semănate pe calea sa. Ear' acest popor este tocmai un popor latin, singurul popor latin din Europa răsăriteană”.

O nouă apucătură. „Hazánk” amintăște o nouă apucătură a ministrului de interne, pentru a zădărnici ori-ce întrunire. Se zice că pretorii resping ori-ce înștiințare de întruniri, zicînd, că convocătorii n'ar fi dovedit, că sînt autorizați de concetățenii lor ca să-i convoace...

Asta ar fi să fie un nou act de aniversare a anului libertăților cetățenești!

Proiectele pactului dualistic. În ședințele din 20 l. c. atât a dietei din Viena, cât și a dietei din Budapesta, aproape în aceeași oră, guvernele au prezentat deputaților proiectele pactului dualistic — adică proiectele de legi, privitoare la trebile comune ale monarhiei, cum sînt cheltuelile comune și ale Ungariei și ale Austriei, și alte lucruri cari privesc monarhia întreagă, legile ce se referesc la toate acestea, le cuprindem sub numele „pactul dualistic”. — Din aceste proiecte de legi, 10 se refer la regularea comerțului dintre Ungaria și Austria și la stabilirea pre-

țurilor, ear' 8 proiecte la chestiile financiare de bancă și valută.

În Viena prezentarea proiectelor a fost primită foarte rece și cu liniște bătătoare la ochi.

Din contră în dieta din Budapesta, opoziția a făcut puțină ceartă. Vom vedea însă cum va fi când vor ajunge la dezbateri aceste proiecte, căci Nemții din Austria sînt foarte mînioși pe Unguri din cauză, că sînt așa tirani și-i asupresc atât de tare și pe Sași și pe noi, și astfel cine știe ori vor se mai face o nouă legătură cu Ungurii, voi-vor rupe cu totul cu ei, lăsându-i să lucreze de capul lor, ceea-ce ar aduce mari schimbări în monarhie.

Jale în 11 Aprilie. Din prilejul sărbătorilor dela 11 Aprilie, foaia „Pester Lloyd” află, că Românii din *Zorlentul-mic* ar fi făcut o mare demonstrațiune contra „sărbărei naționale” din acea zi. Zice că primarul Nic. Olariu voi să arboreze la primărie steag ungurese, firește la poruncă.

Țăranii necăjiți și revoltați l-au oprit și l-au silit să arboreze *flamură neagră*.

S'a făcut. Acum — scrie „P. L.” — s'a pornit cercetare contra lui Olariu. — Eată o jale frumoasă.

1848.

— **Cronica anului.** —

Agram, 27 Aprilie.

Felact publică moarte asupra celor-ce cutează să afirme, că ștergerea iobăgiei și mai cu seamă a robotelor e a se mulțumi Ungurilor. Viceșpanul din Zagrab I. Zuvic din pricina aceasta abia și-a putut mîntui viața. (Kerékgyártó: Nev. napok).

Pesta, 27 Aprilie.

Se publică mai multe decrete ministeriale. „Unul demăndă, ca legile țerei să se traducă în limbile: germană, sârbească, croată, română și slovacă. În aceleași limbi se va traduce și o carte populară, în care se vor explica legile. (La Pesta e să ese o gazetă românească)!”

„Garnisoana Ungariei este numai din 18.000, deci ministeriul pretinde, ca trupele ungurești să se reîntoarcă din Italia, Moravia și Galiția.”

„În com. Sătmar nobilii mici s'au răscolat în contra proprietarilor mari.”

„În com. Bichiș se revoltară iobagii; în *Șelmeț* Slavonii.”

„Evreii sînt bătuți și alungați din toate orașele; în Pesta se botează mulți.”

„Din Croația vin știrile cele mai îngrijitoare. La 3 luni cel mult *trebuie* să se deschidă dieta!”

Budilu (Câmpu), 27 Aprilie.

Ungurii și Românii fricoși, împrăștie în popor cele mai proaste scornituri spre a împedea poporul să meargă la Blaj. Ei scornesc și spun, că la Blaj ar fi adunați ostași secuiești; că pe canceliștii și preoții români, de vor merge la Blaj, pe Dumineca Tomei, îi vor spânzura, ear' țăranii vor fi pușcați; că curtea episcopului din Blaj e plină de Unguri și de tunuri; că pivnițele sînt pline de pulbere de pușcă și în piața Blajului s'au ridicat furci.

În urma acestora *A. Papiu Ilarianu*, care petrece acasă la părinți, trimite un cursor la Blaj, ca să-i aducă informațiuni pozitive dela prof. Pumnul.

(Ist. I. Papiu, tom. II., p. 131).

Bucurdea, 28 Aprilie.

Azi sosi la Alba-Iulia o companie de infanteriști, cu menirea să rețină poporul de a merge la Blaj, ori de a-l împrăștia.

Pe mâne se așteaptă la *Sâncel* o centurie de dragoni cu același scop. Văzînd aceste măsuri Români, mai ales „intelligenții” se înfrică. (Ist. I. Papiu II., pag. 133).

Pesta, 29 Aprilie.

În „clubul radicalilor” la vestea răscoalii Sârbilor și Croaților baronul Wesselényi Miklós a exclamat: „Patria este periclitată, la arme toți Maghiarii, toți civii!” Clubul a recurs la ministeriu rugându-l, să creeze o armată de voluntari, pentru care bani ar aduna locuitorii Ungariei.

(Kerékgyártó: Nev. Napok).

Blaj, 30 Aprilie.

E Dumineca Tomei. Moldovan dela Chirileu sosi în Blaj. Eată impresiunile lui:

„În sfîșit am ajuns în Blaj. Ce minune! Nici un suflet de om nu se vedea pe ulițele Blajului. La coliba Grecilor, care se afla în capul uliței celei mari, am sărit din car, l-am lăsat în grija studentului Precup, și noi surprinși de împrejurarea extraordinară, fără a grăi ceva unul cătră altul, am înaintat cu pași repezi spre Seminar, pentru-ca aici să ne informăm despre starea lucrului.

Când am ajuns în drept cu mănăstirea, ne-a cutreerat un strigăt eșit din mii de guri sunet ce venia din Câmpia din dosul Blajului. Crezînd, că e vre-o încăierare, vre-o bătaie între Români adunați și oamenii guvernului, am prins fuga, ca să putem lua și noi parte, fie ori-ce nenorocire; nu ne puteam aștepta, decât la așa ceva, căci în Sâncel ni-se spusese, că peste 200 de oameni s'au dus la adunare cu împlăcîi. Am ajuns pe dâlma bisericeștii. Ce priveliște! Miile de Români își aruncau pălăriile în aer și între strigăte entusiastice de „vivat”, duceau pe *Bărnufiu* în triumf la Blaj.

Intimpinînd mulțimea, amicii și cunoșcuții ne îmbrățișau, ne sărutau, dar' nu grăiau un cuvînt, ci lacrimau numai. Noi de-asemenea, îmbrățișându-i versam lacrimi de bucurie, înotam în fericire, cum nu mai gustasem până atunci.

După-ce Bărnufiu și-a ținut cuvîntarea îngerească de pe petrele mănăstirei, s'a retras în casa prefectului de studii, și numai după aceea au început să se deschidă gurile eroilor, cari au pregătit națiunei române după secolii de suferințe și sclăvie, această sărbătoare măreață, ce ne-a răpit în regiunile fericirii.

— Frate Moldovan! îmi ziceau toți. În tot minutul te-am dorit să pășești în mijlocul nostru, în orele, când eram în cel mai mare pericol. Doriam, pentru-că tu cu curajul tău ai fi mai însuflețit starea noastră deprimată, eram însă și îngrijați, să nu te fi prins acasă, ori în călătorie.

Mi-au comunicat, că pe Ilie Moldovan l'a alungat Sâmbătă seara rectorul Serényi, din propria sa autoritate, din Seminar, și cu deosebire profesorul Maniu i-a amenințat publice în curtea Seminarului, că în ziua de

Duminea Tomei le va sufla vântul pe sub picioare la toți, cari au umblat a propovădui. Pe Ilie Moldovan l-a băgat poporul pe umerii sei în triumf în Seminar (pentru care faptă cât am mai fost la olaltă i-s'a dat numele de «clericul nației»), ear' încât pentru profesorul Maniu, unii erau de părere, că îndată-ce va înseră, s'e-i tragă o bătaie bună.

Contra aceasta se ouse Todoranu, zicând: Fraților, noi am bătut și învins în ziua de astăzi toate uneltirile Ungurilor, a guvernului lor; și după o învingere așa de măreață, nici unul nu se va afla între noi, s'e-și păteze mâinile cu un Maniu, care este bătut de Dumnezeu pentru micimea sufletului seu. Când toată suflarea românească se bucură și înnoată în fericire, el, rușinat de sine însuși, șede închis în cella sa călugărească.

Toți au fost desarmați, nici unuia nu i-a mai venit pofta s'e-și răsbune asupra lui Maniu.

La cina scurtă, care s'a dat în Seminar, au participat toți canceliștii, între cari *Armatu Eliseu* a propus într'un toast, ca toți tinerii, cari au nume ungurești, s'e-și schimbe cu nume românești de-ale riturilor, provinciilor etc. În urma aceasta s'au făcut multe schimbări de nume.

După cină am eșit în piață, căci s'a fost iluminat orașul. S'a așezat în transparent portretul lui Traian, care se părea zimbând de bucuria deșteptării strănepoșilor sei. Cuvântările entusiastice nu se mai curmau; mă țemeam, că voiu muri de fericire.

Era târziu noaptea, lampel se stinse-seră, oamenii inteligenți au dispărut, poporul în grupe mai mici adormise prin piață și pe lângă păreții caselor; noi seminariștii mai stam, căutam la cer, la stele, nu ne înduram a ne despărți de scena, care ne causase atâta bucurie. În urmă ne-am retras și noi, și ca s'e fim cei dintâiu în picioare, ne-am răsturnat mbrăcați în paturi.

Arad, 30 Aprilie.

Duminea în 30 Aprilie s'a ținut adunarea comunității românești, în care după alte lucruri de urgență s'a desbătut rugarea comunității către Episcop. Petițiunea are 6 puncte, între cari e de însemnat al cincilea, în care se cere introducerea limbei române în biserica din Arad, și al șeselea, în care se cere dela Episcop edarea unui circular pe seama clerului, demandând preoțimeii «deschiderea minții poporului, ca s'e vadă frățescul cuget al Maghiarului și și amăgitorul, blăstematul cuget al Sărbilor, față de Români». Episcopul a primit petițiunea, promițând împlinirea celor cerute.

(Gaz. de Trans.)

București, 30 Aprilie.

Orașul până acuma e în pace, deși e mare teamă s'e nu se întempe ceva. Ministrul de interne publică o ordinațiune, în care provoacă pe proprietari s'e se tocmească cu țărani atâ de apăsați până acum. Proprietarii trebuie s'e se țină strict de regulamentul edat în acest obiect.

(Org. Lum.)

Viena, 1 Maiu.

Statele austriace au subșternut M. Sale o adresă declarându-se, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria nu se poate combina cu sancțiunea pragmatică, și cumcă e foarte stricătioasă pentru interesele imperiului. M. Sa e rugat a nu concede la nici un cas uniunea.

(Org. Lum.)

Blaș, 1 Maiu.

După entuziasmul de ieri orașelul pare mort și părăsit, de dimineață. Țărani cei mulți au plecat de cu noapte spre casă. Inteligenții oboșiți, nu s'au sculat încă. După biserica *Papiu, Iancu, Buteanu* și *Armatu* au mers însoțiți de alții în Seminar, ca s'e se întretină cu clericii.

După amezai au plecat la Tūr (comuna vecină) unde își aveau trāsurile, și unde erau sălășuiți Moții din Munți, cari au participat la adunare. Până în Tūr întreagă tinerimea a însoțit pe distinși conducători. A fost o preumblare triumfală, cu ovațiuni entusiaste și cântări eroice, conduse de *Begnescu*, cel mai mare cântăreț. El a înțonat pe drum o cântare nouă, un marș, care începe:

Astăzi cu bucurie
Românilor veniți,
Pe Dragoș în Câmpie
Cu toții-l însoțiți...

Blaș, 2 Maiu.

Profesorii dela Seminar au anunțat elevilor porunca episcopului, ca în decursul săptămânei s'e se facă examenele, pentru-că în această stare agitată nu se mai poate nici propune, nici studia. Examenul teologilor se va ține poimâne.

(M. I. M.)

Agram, 2 Maiu.

Banul Croației publică *statarul* pentru toate țările de sub cărna lui. Legea se refereste la «hoți și lotri, ucigători, aprinzători, răpitori de avere străină și la cei-ce îndeamnă pe alții la astfel de crime», apoi «la toți răsculătorii fără osebire de stare și religie» în contra Regelui, în contra aristocrației și la cei-ce răscoală poporul sau iobagii «zicându-le că ei ar fi Maghiari».

(Gaz. de Trans.)

Sibiu, 3 Maiu.

S'a făcut o frumoasă demonstrație contra uniunii. — Încă ieri seară a sosit aici din Cluj guvernorul țerei. Azi înainte de am. și-au făcut înaintea lui onorurile universitatea săsească și autoritățile orașenești. Cu acest prilej guvernorul a spus, că chestiunea uniunii trebuie privită ca de fapt hotărâtă. Limba oficioasă va fi cea maghiară și se vor introduce și unele noue împărțiri teritoriale. Celce va vorbi din principiu contra uniunii, de abia va mai pute fi sigur afară de sala dietei.

Cuvintele acestea s'au lătit ca fulgerul, și îndată s'a pornit o instinctivă mișcare de demonstrație contra uniunii. Fiind *tîrgul de țeară* mișcarea a rămas neobservată. Cel mult s'a remarcat purtarea ostentativă a colorilor împărătești: *negru-galben*. Mulți țărani, Sași și Români, le-au purtat prin tîrg și s'au dus cu insignile pe acasă. — Adevărata demonstrație s'a văzut seara în *teatru*, care s'a umplut.

Mai întâiu publicul a cerut s'e se cânte imnul popular. S'a cântat cu acompaniarea întregului public. Ridicându-se cortina pe scenă s'a văzut o parte din garda cetățenească cu steagul *negru-galben*. Furtunoase aclamațiuni au răsunit și s'a cântat de nou «imnul împărătesc». Tineri și bărbați purtau cocarde *negru-galben* și strigau «nu vrem uniune cu Ungaria». «Uniune cu Austria!» «Trădător cel-ce vrea altă uniune decât cu Austria!»

SCRISORI.

Un învățator harnic.

Recița-montană, în săptămâna luminată.

Onorată Redacțiune!

Bucuria și mângăierea sufletească ce ne-am câștigat-o la sărbătorile sf. Paști, dar' mai virtos, truda, rîvna și iubirea față de trebile noastre bisericești-școlare ce a dovedit-o învățatorul nostru dl Iosif Velcean și cu această ocaziune, nu ne lasă a nu aduce acestea și la cunoștința tuturor oamenilor de bine, cari doresc din inimă și știu a prețui jertfele ce se aduc pentru înaintarea noastră, a Românilor.

Mare și înălțătorea de inimi este sărbătorea Paștilor pentru toți creștinii, dar' și mai înălțătoare este ea pentru noi Români, când adunați în sfântul lăcaș al lui Dumnezeu, auzim evlavioasele cântări, cari vestesc bucurie poporului și alină suferințele mai cu seamă în vremile grele de azi.

Sfintele sărbători s'au sărbat totdeauna și la noi cu evlavie și pompa cuvenită, în ast-an însă, sf. Paști au fost sărbate ca nici-când altă-dată; așa încât inima fiecărui credincios n'a putut rămâne nemșcată, ceea-ce s'a dovedit prin bucuria ce s'e vedea pe fața tuturor creștinilor adunați în sfânta biserică.

Dl Iosif Velcean, harnicul nostru învățator ne-a dovedit și de astă-dată, cât de mult iubește și dorește înaintarea noastră și cât ti zace la inimă bunăcreșterea pruncilor, fie în școală, fie afară de școală. D-sa cu mare rîvnă și necruțând nici timp, nici ostenală, a format «corul de copii», deocamdată din 30 de elevi și eleve și cu acestia a săvîrșit cântările pe sfintele sărbători.

Deja la înviere vedem pe dl învățator punându-se la un loc cu corul școlarilor sei și după binecuvîntarea preotului s'e aude un «amin» cântat pe mai multe voci. Urmează «Christos a înviat» pe 4 voci. La auzul acestei cântări în timp de noapte și încunjuțați de lumini aprinse, simțiam cum ni-se săgetează inimile și lăcrămi dulci ne deochiară bucuria, ce ne-a cuprins.

A auzi 30 de băieți, prunci și fetițe cântând pe mai multe voci și cu stăta măiestrie și frumsețe, nu poate s'e nu te miște.

Urmează sfânta liturgie. Biserica era îndesată de credincioși. Nu avem cuvinte și nu sîntem în stare a spune farmecul ce l-a avut cântările corului de copii, cari toate, dar' mai virtos «Pre tine», «Cu vrednicie», «Sfânt» și «Unul sfânt» au fost așa de frumoase și așa de bine predate, cum noi nu am mai auzit.

Bravul nostru învățator nu s'a mulțumit numai cu «corul copiilor» cari au cântat întreaga liturgie, ci și-a mai dat trudă și a învățat și «Priceasna praznicului», care a fost cântată de 4 domni cu toată acurateța.

Tot așa și mâne zi, când merserăm cu litia la morminți, atât pe cale cât și acolo, nu pteam admira din destul ordinea și disciplina, dar' mai virtos însuflețirea și alipirea tinerilor coriști, către învățatorul lor.

Când aducem acestea înaintea publicului, rugăm cerul, ca s'e țină în deplină sănătate și tot cu această iubire față de noi și pruncii nostri, pe dl învățator Iosif Velcean, și cu toate-că, dacă unii dintre noi nu l-au știut prețui până acum, deci în loc de a-i da mână de ajutor întru creșterea și înaintarea mlădițelor, l-au conturbat, causându-i multe griji și necazuri, noi și cu noi toți membrii adevărați și iubitori de înaintare îl asigurăm de adanca noastră recunoștință și-l felicităm de rezultatele îmbucurătoare ce a obținut, cu atât mai virtos, căci de acum încolo, cu greu s'ar mai afla vre-un credincios și Român adevărat, care s'e nu-i deie stima și respectul — unica răsplătă ce-i putem da — ce i-se cuvine.

Înainte, dle învățator, căci lauda e a dumnilale!

Mai mulți credincioși.

Metropolitul Blajului.

— Vezi ilustrația. —

La 30 Aprilie s'au împlinit 50 ani de când s'a ținut cea dintâiu adunare a Românilor, scăpați din iobăgie, la anul 1848. Această adunare, numită »adunarea dela Dumineca Tomei« a fost însă numai o încercare pe lângă cea adevărată, care a urmat cu 15 zile mai târziu, la 3/15 Maiu, și la care au luat parte peste 40.000 de Români din toate părțile țerei.

Se împlinesc acuzi 50 de ani dela aceste, cele dintâiu semne și dovezi puternice de viață națională, pe care poporul românesc le-a dat cu atâta bărbăție lunei întregi.

Aceste două adunări naționale, și mai ales cea dela 3/15 Maiu au dat Blajului o mărire, pe care nu o are nici un oraș și nici un alt loc din țeară pentru noi Români. »Câmpul libertății« dela Blaj, locul unde părinții și străbunii noștri au făcut înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor pământului jurământ, a devenit pentru noi loc sfânt, spre care cuvine-se să privim cu evlavie și mai ales acum cuvine-se să-l cercetăm cu toții.

Blajul, micul orașel, care a fost și este și azi un mare isvor de lumină și învățătură pentru poporul nostru datorește toată ființa sa episcopilor și metropoliților români, cari l-au locuit în decursul timpului. E un șir lung și frumos șirul metropoliților din Blaj.

Mari și harnici bărbați au urmat unul după altul pe scaunul acestei prea cinstite metropolii, pe care astăzi șede, iubit și stimat de toți Români, *Dr. Victor Mihályi dela Apșa.*

După o frumoasă păstorie a eparchiei Lugojului, în urma morții metropolitului Vancea, P. S. Sa a fost ales cu mare însuflețire la locul cel dintâiu al acelor trei bărbați, dintre cari M. Sa Monarchul avea să întărească pe unul de Metropolit al Blajului.

Și l-a întărit pe dînsul, cel dorit de toată suflarea românească. Instalarea ce i-s'a făcut în Maiu 1895 și însuflețirea cu care a fost însoțit în scaunul strălucit al metropoliei nu s'a mai văzut nici când între Români. Dovadă despre această gazetele de pe atunci. Dovadă și o carte de versuri, ce a eșit tocmai acum de sub tipar cu titlul »Imnuri și ode — dedicate Exc. Sale Dr. Victor Mihályi de Apșa« — scrise cu prilejul instalării sale în 1895. În aceste frumoase cântări de salutare și preamărire, scrise de dl *Emil Sabo*, pe atunci cleric în seminarul din Blaj, se ved urmele nespusei însuflețiri, cu care a fost îmbrățoșat noul metropolit și marile nădejdi, ce s'au legat de dînsul.

Eată aici două strofe dintr'o poezie a dlui Sabo:

O tu vii ca și un ânger, când pericolul e mai mare,
Când de-a norilor povară ceru-i greu și 'ntunecat,
Când biserica atâtea lupte mari și grele are,
Și poporul tău suspină, ca nici-când, persecutat.

Ia-ți toiagul, mergi în frunte, și te luptă cu tărie
Pentru sfânta religie, pentru scump poporul tău,
Și în urma ta cu fală credincioșii o să vie:
Datorința ta e dublă: de Român și Arhieru!

Acum, când în preajma prăznuirii de jumătate veac a măreței zile de 3/15 Maiu privirile tuturor Românilor se îndreaptă spre *Blaj*, figura Metropolitului Mihályi este de nou ținta atențiunii tuturor și noi credem, că în aceste zile mari Exc. Sa va fi spre mulțumirea tuturor, la înălțimea cuvenită, ce vază Blajului și vază întregului neam o cere.

Trecutul seu frumos, inima sa bună și caldă românească, este chezașia credinței noastre.

DIN LUME.

Răsboiul.

Răsboiul dintre Spanioli și Americani s'a început mai cu grosul, dar' e departe de a se ști cine e învingătorul. Prima bătăie mai mare s'a făcut la 1 Maiu, în apele dela *Manilla*. Aci au fost bătuți Spaniolii.

Mare parte din corăbiile Spaniolilor au fost nimicite. Ba se zice, că ei înșiși au scufundat unele vapoare numai să nu ajungă pe mâna dușmanilor. 2000 de Spanioli au picat în luptă. Americanii asemenea au avut pierderi mari. Două vapoare ale lor au fost nimicite și 500 soldați au picat.

Și mai rău pentru Spanioli, că vestea din depărtare a stricat mult acasă.

Dr. Victor Mihályi de Apșa.

În *Madrid*, capitala Spaniei, auzindu-se despre pierderea dela *Manilla*, s'an făcut mari turburări.

S'au făcut demonstrații mari contra guvernului, mai ales contra ministrului de marină. Nici familia domnitoare n'a fost cruțată de furia poporului, ci a fost ocărțită. Gazetele dușmănoase reginei au apărut înramate cu negru, în sema dejale.

În urma turburărilor s'a decretat stare de asediu.

Lupta cea de căpetenie, care va ave să hotărască răsboiul, va ave să se facă la Cuba.

Dar' Americanii se cam codesc de a se da în luptă fațășe. Ei caută se facă pagube Spaniolilor, ca să-i slăbească.

Din gura — maghiarisărei.

În numărul trecut am vestit, sub titlul »*Brutalitatea maghiarisărei*« despre necinstita silnicie ce stăpânirea face Românilor puși în slujbă de stat, — pentru-ca să-și lapede numele românesc și să se unguriseze.

Eată acum și scrisoarea ce unul (sau mai bine doi) dintre acesti amăriți Români ne trimite.

Bietul nostru frate strigă, *din gura maghiarisărei, ca din gura șerpelui.* Eată scrisoarea lui:

B., 11/23 Aprilie.

Onorată Redacțiune!

Ne-am ruga cu capetele aplecate de onorata Redacțiune să aveți bunățate, priu »*Foia Poporului*« a ne îndrepta pe o cale bună, ca și pe niște oameni nefericiți, pentru-că noi am ajuns aceste zile nefericite.

Ne rugăm noi X. Y. — și N. N. *) servitori la calea ferată, ca »*valto őr*«, — că ni-a venit o poruncă dela ministru maghiar, că *Români*, cari sunt în serviciu maghiar la calea ferată, sântem siliți să ne ungurisăm numele, dar' nu dl de totez, numai porecla noastră, care ne-a rămas de strămoșii strămoșilor noștri.

Spre pildă, eu sânt X. Y., pe Y. să-l ungurisez în *Hunyadi* sau *Petőfi*, sau alte nume ungrești care nouă ne place, numai să nu fim *Români*.

Și toți care sânt ca noi, *Români*, și-s în serviciu unguresc, sânt siliți să facă acest lucru, căci dacă nu se ungurisează vin lipsiți de serviciu, să fie oricât de bătrâni în slujbă.

A bună-seamă ne scoate ochii, pe ce am slujit, cu ceva; care fi de pensie, capătă pensie, care are vre-o 2—3 ani, acesta capătă ceva bani gata.

Bună-oară cum sânt și eu de 4 ani în slujbă, ce capăt eu, dacă nu vreau să fiu *Ungur*?!

Eu astea când le-am auzit, de loc am simțit la inima mea un cuțit și o peatră, încât n'am putut să zic nimic, când am venit acasă la familia mea; căci cum se pot eu, așa nume frumos român ca al meu...

și strămoșesc, să-l laped pentru *Unguri*, să mă fac *Ungur*?

Am cugetat, că până mor nu fac ala lucru.

Dar' ce să fie de mine și familia mea? Ei rind n'am, pământ, casă, nu-i, numai doi copii și femeia.

A bună-seamă 3 clase gimnasiale am, tot ungrești acestea, dar' ce pot face dacă nu's *Ungur*?

La calea ferată am învățat telegrafal foarte bine, știu toate celea, dar' înaintare n'am avut, că am fost *Român*.

*) Numele adevărate nu le putem publica acum din motive de sine înțelese. Red. »*Foia Poporului*«.

Dar' până acum am ascultat toate poruncile, am învățat ungurește, vorbesc acasă tot ungurește, și familia mea foarte puțin vorbește românește, cu mine (!) cu tot; să și vede pe epistola care o scriu acum onoratei redacțiuni. (Ortografia e maghiarizată. Red.)

Foi române n'am purtat numai să fie bine. Cu asta tot nu mi-am lăsat națiunea mea și eu tot Român am rămas cu toată familia mea și mi-s și Ungur bun, așa încât nu m'ar cunoaște, numai pe nume și pe cartea de botezat.

Dar' să-mi schimbe porecla, asta foarte tare m'a apăsător, așa încât am fost silit a mă întoarce înaintea feței on. redacțiuni, să aveți bunătațe, ca pe niște Români necăjiți, să ne îndreptați pe cale, că ce să fie acum cu mine și cu toți cari sunt ca mine. Că eu măcar în ce serviciu să fiu împărătesc, tot așa or poftă dela mine, și eu mi-s de 35 de ani.

Am cugetat că mă las și nu mă fac Ungur, și m'aș duce în Țeara-Românească. Dar' acolo nu mă vor primi, că sunt și acolo foarte mulți Unguri, și or zice cătră mine Românii de acolo, că „afară de aici că ești țeran ungurean”, jaba mi-s eu Român, în mine sângele român arde ca focul cel mare.

Mai departe vă fac cunoscut, că în orașul Arad, la stațiunea de acolo, Românii au fost siliți să se unguriseze, altcum vor fi lipsiți de serviciu. S'au scris vre-o 200 de suflete. Acestia acuma sunt Unguri, dar' copiii acestora vor fi mai târziu mai mari Unguri.

Ministrul unguresc a fost socotit că așa Românii peste vre-o 20—25 de ani vor fi jumătate din Români Unguri, și atunci vor pofti cumcă și legea gr.-catolică să o lase și să fie „romai katolikus”. Atunci copiii acestora vor spune așa: (En vagyok magyar ember, nem olaj). (Pe românește: „Eu sunt Maghiar, nu Valah!” Parantesele sunt ale autorului. Red.)

Aceste zile să le ajungem noi? Ferească-ne Dumnezeu sfântul de așa lovitură mare; mai bine mort decât așa!

Mai departe, onorată redacțiune, m'aș ruga foarte frumos, să aveți bunătațe să mă îndreptați pe o cale bună, că ce pot eu acum face, că eu nu mă voi ungurisa nici-decum și nici nu mă înscriu, măcar dacă mă și lipsește de serviciu.

Atunci ce să fac, cu ce serviciu să încep? Sau sunt Români, unde eu, cu 3 clase gimnasiale, să capăt ceva serviciu? Sau să merg în țeara română? Sau să mă omor? Dar' familia mea atunci ce va face, că pământ și casă nu-i de fel, bani na-s, ce să fac? Să plec în lume? De aceea foarte frumos m'aș ruga de on. redacțiune, cât de în grabă să mă îndrepte pe calea cea bună, și acestea toate de se vor pune în „Foaia Poporului” m'aș ruga să aveți bunătațe, să nu scieți numele meu, numai așa să fie:

N. N.

servitor la calea ferată.

*

**

P. S. Pentru a se vedea cum scrie omul nostru, și a putea judeca gradul lui de cultură, eată *Postscriptum* ce îl face scrisoarei sale, cu propria ortografie:

scrisoarea și rugarea mea a fi cam rea culeasa dar forte frumos ma rog sa sa coregeza unde nui bine ca eu tot cu magyara mam luptatu si numis asa maj(s)tor de alca-tuitu in limba romana dar ese a fost mai de folos am scris dumnevoastra stiu ca stiti si numai din fuga am scris ca trenurile tot veneau si nam avut asa multa vreme.

Despre comune.

Lucrul public comunal (cu palma și cu carul).

(Urmare).

Posesorul unei case de rînd, zidită după felul din comună — fără privire dacă e a unuia sau a mai multor posesori — trebuie să lucre pe an cel mult 4 zile cu palma, proprietarul unei case de cărămidă ori de peatră 6 zile, la casele cu mai multe rînduri (cu etaj), după fiecare rînd (etaj) se face câte 2 zile cu palma. Cei-ce locuiesc în case străine sînt dator să se facă la an o zi cu palma.

Membrii de familie, ori sînt de sine stătători ori nu, fac pe an câte o zi cu palma. Dar' dacă într'o familie sînt mai mulți de 3, nu sînt dator să se facă din familia aceea mai mult de 3 zile cu palma.

Lucrul poate să-l facă ori-cine în persoană, dar' poate să-l trimită om în locul lui. Nu poate să-l trimită om mai slab, ori om care e scutit de lucrul comunal.

Cine e dator cu lucru cu carul, dacă fără vina sa a fost lipsit de vita de tras, în locul lucrului cu carul trebuie să se facă lucru cu palma.

Lucru comunal trebuie să se facă fiecare locuitor din comună, afară dacă e scutit.

Sînt scutiți de lucru comunal atât cu palma cât și cu carul: familia domnitoare și oamenii dela curte, trăsurile curței, trimișii puterilor străine și trăsurile lor.

Sînt scutiți de lucru cu palma:

a) cei-ce n'au implinit 18 ani și cei-ce au trecut de 60 ani;

b) femeile, afară dacă trăesc la casă cu bărbat sau au slugă, care face lucrul pentru ele. Dar' bărbații acestia nu fac lucru pentru ei;

c) cei-ce slujesc la alții, cari nu pot porunci peste lucrul lor;

d) preoții, învățătorii poporali pentru persoana lor;

e) soldații activi și familia lor, oficerii neactivi și familia lor, invalizii cari capătă susținere militară;

f) slujbașii de stat, comitatensi și comunali pentru persoana lor;

g) finanții, gendarmii, păzitorii de cale ferată, de închisori, păzitorii de pădure și de câmp pentru persoana lor.

De lucru cu carul sînt scutite trăsurile armatei, poștei; ale preoților, cu care merg în parochiile-filiale pentru împlinirea slujbei, ale slujbașilor de stat, comitatensi, comunali, care le folosesc pentru împlinirea slujbei; sînt scutiți și caii luați dela miliție până n'au trecut în proprietate privată (§. 49 art. I. din 1890).

Lucrul comunal îl poate face ori-cine în natură, sau îl poate răscumpăra. Totuși comuna poate hotărî răscumpărarea obli-

gătoare a unei părți din lucrul comunal, cu aprobarea comitetului administrativ. Răscumpărarea aceasta de silă nu poate mai mult decât dela jumătate lucrul.

Taxa de răscumpărare o hotărăște reprezentanța după prețurile locale.

Contra hotărîrilor reprezentanței se poate apela la vicecomitele, apoi la comitetul administrativ și de aici la judecătoria administrativă.

De chivernisirea drumurilor comunale trebuie să se îngrijească primăria, care numește pe un membru al seu anume spre acest scop.

Afară de lucrul, de care am vorbit până aici, de obicei numit de concurență, mai este și un altfel de lucru, care se zice forțat. În casurile de primejdie obștească, adică de vifor, de zăpadă (nea, omăt), foc ș. a. primăria poate folosi toată puterea pedestră și de cară pentru depărtarea primejeii. Lucrul acesta ori-cât ar fi, nu se socotește la lucrul public.

Se mai poate folosi lucrul public și în alte casuri, cum e la stingerea focului, când ard păduri, la stîrpirea de plante stricacioase. Numai cât acestea sînt mai rari.

Victor Onișor.

(Va urma.)

PARTEA ECONOMICĂ.

Plante de tors.

Între plantele de tors se numără: inul, cânepa, bumbacul, planta de mătășă sîrică, hemeiul, urzica, nalba, bastul arborilor s. p. al teiului ș. a. În țeara noastră se cultivă cu deosebire inul și cânepa, ear' în cele călduroase mai cu seamă bumbacul; vom vorbi deci și noi la acest loc mai întâiu despre ele.

I. Inul.

Rădăcina lui de căpetenie este de 14 cm. lungă, ear' rădăcini de a doua mână are puține. Trunchiul lui se face rămuros și ajunge la o înălțime de 25—100 cm. Floarea îi este albastră sau albă. Inul este de vară și de toamnă, numărînd aproape 40 de soiuri. Între aceste vom numi aici:

1. Inul american, cu flori albe și sîmîntă brunetă.

2. Inul american, cu flori albe și sîmîntă galbină, dă o materie de țesut foarte fină și multă sîmîntă.

3. Inul olandez, crește în ori-ce pământ și rămîne liber de mărăcini.

4. Inul regal, crește până la 120 cm. are flori albastre mari; materia de tors este lungă și tare.

5. Inul tartaric, care dă foarte multă sîmîntă și grăunțe mari; el se coace mai de timpuriu și nu suferă de secetă.

6. Inul de iarnă, are fire lungi, moi ca mătasa; se seamănă toamna și răsare primăvara.

Inul se cultivă nu numai pentru tortul, care îl dă, ci și pentru oleul ce se stoarce din el. Inul iubește o climă umedă cu căldură moderată, se face bine pe țărmurii râurilor și în ținuturile muntoase. Lui îi place într'un pământ arat pentru întâiași-dată, în țelină. Un pământ năsipos, cu mult humus, fiind umed, gunoier bine și arat afund, ne dă cel mai frumos in. Se face bine și după plante de săpat, după trifoiu, spicoase și păstăioase. Sămănând în după in nu isbutește; numai după 6—9 ani se seamănă ear' in pe un loc unde a mai fost sămănat.

Locul pentru in trebuie să fie lucrat întocmai ca stratul; gunoierul proaspăt nu-i place. Se poate gunoi cu gunoier putred de oi, de galițe și cu cenușe.

Crescând prea repede în sus dă, ce e drept, materie de tors lungă, dar' aspră și rupăcioasă. Sămănat de timpuriu inul dă fibre mai bune în toată privința, ca cel sămănat mai târziu.

Pământul se ară bine de toamna, primăvara se grapă și ară de nou; ear' după aceea se mai grapă încă odată. Se poate sămăna din Martie până în Iunie; dar' mai bine reușește de regulă cel sămănat de timpuriu.

Inul pentru tors se seamănă mai des, pentru-că cu chipul acesta firele se fac mai subțiri, mai lungi și fără ramuri; ear' cel pentru sămăntă se seamănă mai rar, ca să crească rămuros și astfel să producă mai multă sămăntă.

Dacă pe un juger se seamănă 140 litre de sămăntă, sămăntura se face rară; sămănându-se însă 190 litre căpătăm o sămăntură deasă. Sămănta se acopere cu grapa în adâncime de 4—6 cm. și pe timp uscat se calcă cu un tăvălug mai ușor.

De sămăntă se alege în de soiul cel mai de frunte, între care se numără cel „de Riga“ (în Rusia). Sămănta să fie cumpărată dela firma, care ne dă chezașia de lipsă. Pe locul sămănat cu in se fac brezde pentru scurgerea apei.

Când inul e de 4 cm. înalt să plivește. În contra purcelor de câmp și a altor insecte se presară cu cenușe, funingine, ghips ș. a.

Inul de sămăntă se lasă a se coace până-ce se îngălbinește. Atunci se smulge, se leagă mânuși și se pune clăi, ca să se uște bine. În această stare se îmblățește.

Inul pentru tors se smulge când sămănta este încă cu lapte. Când voim să avem atât materie de tors, cât și sămăntă, inul se smulge când firele sunt gălbii, frunzele de jos cad, ear' sămănta începe a se învîrtoșa.

II. Cânepa.

Cânepa este de mai multe soiuri, așa :

1. *Cânepa comună* (de rînd), care se cultivă din partea femeilor noastre, are un fuior tare, de culoare deschisă.
2. *Cânepa italiană*, care dă o materie minunată de tors.
3. *Cânepa spaniolă*, care cere un pământ mănăs.
4. *Cânepa rusească* are un fuior alb, fin și trainic.
5. *Cânepa uriașă ostindică*, care crește și într'un pământ mai slab.

Cânepa se cultivă și acum mai din partea tuturor familiilor, atât pentru trebuințele casei, cât și pentru vânzare; dar' cultivarea ei a început a da îndărăt, de când s'a introdus în țesături bumbacul, o parte din trebuințele oamenilor acoperindu-se cu materiile, ce ni-le dă această plantă.

Cânepa isbutește în pământul gras, cultivat afund și cu umezeală potrivită. Văile râurilor, după exundări (eșiri de apă), îi sînt foarte priincioase; după plante de săpat, grâu, trifoiu, rapiță ș. a. se face bine. Se poate cultiva în același loc mai mulți ani după olaltă, dar' în chipul acesta pământul trebuie gunoier regulat. Mai bun e gunoierul de oi, de galițe, compostul, cenușa, varul ș. a.

Cânepa înecă ori-ce soi de buruieni și de aceea în urma ei rămăne pământul curat. După cănepă isbutește grăul, rapița, inul ș. a.

Pământul merit pentru cultivarea cănepei trebuie arat de toamna și primăvara din nou, apoi se măruntă prin grăpat și în Mai se seamănă sămănta, dacă se poate înainte de o ploaie, căci cu chipul acesta răsare pe dată.

Sămănta, e bine, să se schimbe adese-ori. Cea pentru tors se seamănă mai des, cea pentru funii mai rar; ear' cea de sămăntă se seamănă atât de rar, încât să se poată săpa. Aceasta de regulă se seamănă însă printre cucuruz, dar' firește spre dauna lui. Cu cât cănepă e mai deasă, cu atât cere mai puțină îngrijire.

Cânepa are o mulțime de dușmani, parte buruieni, parte goange, cari îi strică; dar' mai mult rău îi face furtunile și grindina, ear' une-ori — fiind sămănată tare de timpuriu — și bruma, pentru că ea e foarte simțitoare de frig.

Dintre soiurile de cănepă se recomandă cu deosebire *cânepa italiană*, cu care ar trebui să se facă încercări mai îndrins econoamele noastre și să se lase ademenite de ieftinătatea bumbacului, căci pânza de cănepă și de in este foarte trainică și — lucrată la casă — afară de ceva osteneală, nu costă nimic. Apoi ce mulțumire și mângăiere simte femeia, care prin priceperea și hărnicia sa 'și-a îmbrăcat pe cei din casă ea însăși, cu lucrul mânilor sale și cu materie crescută în breazda sa!

Dar' sînt și femei harnice, cari cultivă cănepă și în chiar și pentru vânzare. De pe un juger se căpătă 5—9 măji metriche cănepă sbiciulată, a 100 chlgr. maja. Din sămănta de cănepă se stoarce și oleiu bun.

III. Urzica.

Urzica numără mai multe soiuri, s. p. urzica creată, urzica albă, canadică, siberică ș. a. Cel mai bun soi este urzica albă, care crește 120—160 cm. înaltă. Îi prieste pământul mijlociu, puțin umed și în poziție umbroasă. Trăește 10—15 ani pe același pământ.

Urzica nu se prășește atât prin sămănare, cât mai cu seamă prin răsădire de botași din rădăcinile vechi. Se plantează în rînduri departe unul de altul de 35 cm., ear' plantele în depărtare de 30 cm.

Urzica se taie de tot jos lângă rădăcină în August sau Septembrie, când devine gălbie sau roșetică și când sămănta se desface ușor de învelișul ei. După-ce se curățește de frunze, se uscă în snopi timp de 48 ore, tractându-se mai departe întocmai ca și inul.

Țesăturile din tort de urzică este bun pentru albituri, fețe de mese, lepedeie, saci ș. a.

În unele privințe, urziceii este de a 'i-se da întâietate față de cănepă. Pentru-că cănepă cere un pământ mai mănăs și mai multă îngrijire de cât urzica. Timpul rău face să sufere cănepă, pe când urziceii nu-i pasă. Tortul de urzică se înălbește și colorează cu mare înlesnire și țesăturile din el sînt mai trainice decât cele de cănepă.

Aceasta e cauza, că în unele țări urzica se cultivează în mare măsură și doar' și la noi n'ar strica să se facă încercări.

Legea muncitorilor agricoli.

(Urmare).

IV. Lucrătorii în lucru.

În §. 10 se poruncește, că prețul mîncărei, ce ar vrea să o dea stăpănul, să se hotărască și în bani. Dacă un lucrător nu e mulțumit cu mîncarea, se plînge la primpretor, care aflând îndreptățită plîngerea lui, poruncește stăpănului să-i dea banii hotărîți în contract în locul mîncărei (§. 31). Stăpănului îi este strîns oprit de a da în locul plății statorite beuturi sau mărfuri; tot așa îi este oprit de a silii pe lucrător să cumpere dela el ori dela alte persoane hotărîte de el, ori să iee camătă ori cambiu (vecsîl) după anticipație (banii dați înainte), precum și să detragă taxele de asigurare ale roadei din plata lucrătorilor (§. 32). Stăpănul care ar lucra în contra acestui paragraf, vine pedepsit cu pedeapsă până la 30 zile închisoare și până la 600 coroane în bani.

Tot așa pătește și diregătorul de moșie, care ar cere sau primi vr'o răsplată dela lucrător, pentru-că le capătă lucru (§. 58).

Cele zise până aci privesc și pe zileri (§. 56).

Când s'ar bolnăvi un lucrător din altă comună, stăpânul trebuie să-i dea mâncare și medicină timp de opt zile fără de a-i putea detrage ceva. Dacă ține morbul mai mult, stăpânul trebuie să încunoștiințeze primăria comunală. Morburile lipicioase trebuie aduse numai decât la cunoștința primăriei (§. 33). Stăpânul care ar călca acest §. vine pedepsit cu bani până la 600 coroane (§. 60).

Se înțelege, că și lucrătorii trebuie să împlinescă conștientos munca, după-cum s'au obligat în contract (§. 34). Când lucrătorii n'ar voi să înceapă lucrul la timpul cuvenit, stăpânul cere arătând contractul ajutorul primpretorului, care numai decât dispune scoaterea cu putere a lucrătorilor la muncă. În contra acestei hotărâri pretoriale nu încapă recurs (§. 37). Stăpânul care ar cere ajutorul primpretorului pe nedreptul, poate fi pedepsit cu închisoare până la 30 zile și în bani cu 600 coroane (§. 58).

Cele zise în acești paragrafi se potrivesc și la zileri (§. 58).

Dacă s'a statorit în contract, că plata se se face după dorința (§. 10), adică sau în procente sau după greutate, la finea lucrului trebuie să spună lucrătorii cum voesc plata. Stăpânul nu poate sili pe lucrători să se declare dela început pentru un fel oare-care, numai dacă s'a hotărât și plată în bani, în locul celorlalte feluri, poate pretinde la începerea lucrului, ca lucrătorii să-și aleagă una din două. De altmintrelea se poate alege numai o modalitate de plată. Când sunt mai mulți lucrători se alege felul plății cu majoritate de voturi sau dacă sunt egale voturile, hotărăște soarta. Hotărârea adusă la cunoștința stăpânului nu mai poate fi schimbată.

Se poate întâmpla, că stăpânul începe căratul în decursul lucrului. În cazul acesta se poate începe deschilinierea părții lucrătorilor numai decât în prezența celui încredințat de muncitori sau și numai prin stăpân. Prin aceasta însă lucrătorii nu-și perd dreptul de a statori felul plății după sfârșirea lucrului (§. 35).

Când ar fi timpul rău, stăpânul poate folosi lucrătorii la alte lucrări economice. Acestia nu se pot depărta fără învoirea stăpânului, cu atât mai virtos, că stăpânul trebuie să-i provadă în timpul încetării lucrului cu cele de lipsă pentru traiu (§. 36).

Lucrătorul sau zilerul, care nu voeste să lucreze, poate fi silit (§. 38) la asta. El vine pedepsit cu închisoare până la 60 zile (§. 62). Sentința adusă trebuie să se împlinescă numai decât, chiar dacă s'ar fi făcut recurs. Dacă n'ar putea eși

primpretorul la fața locului, lucrătorii îndărătnici pot fi duși cu sila la pretură. Dacă se învoeste stăpânul și cere deodată cu lucrătorul de judecat, acesta poate fi scos din închisoare și dus eară la lucru. Făcându-și lucrul cum se cade, 'i-se poate ierta pedeapsa, ceea-ce se întâmplă și atunci, când își isprăvește lucrul înainte de a fi judecat (§. 69).

Dacă s'a statorit în contract, că lucrătorii se vină la lucru cu uneltele lor și ei n'o fac aceasta sau fac lucrul rău, vin pedepsiți (§. 39 și 62). Că au lucrat rău are să constateze primpretorul și principătorii numiți de stăpân și lucrători.

Când au să ridice vre-o plânsoare, își aleg doi oameni de încredere, pe cari li trimit la primpretorul, care în timp de 48 ore are să vadă de lucrul lor. Afară de cei doi încredințați nu e iertat celorlalți tovarăși se părăsesc locul de muncă, având să-și vadă de lucru (§. 42).

Pentru acoperirea pagubei, ce ar fi făcut vre-un lucrător fără avere, 'i-se poate opri din plata ori uneltele lui. Stăpânul trebuie să aducă însă la cunoștința primpretorului lucrul acesta în decursul celor trei zile după oprire. Pentru alte pretensiuni nu-și poate opri lucrătorului nimic (§. 41). Tot așa procede față de zileri (§. 54). Se înțelege, că păgubind stăpânul pe lucrător, și el trebuie să-și plătească paguba, căci altmintre vine pedepsit cu bani până la 600 coroane.

Plata lucrătorilor și ceea-ce au depus ca asigurare nu poate fi sequestrată nici de persoane private, nici de câtră stat (pentru dare d. e. §. 43).

Când s'ar schimba stăpânul unei moșii, cel nou nu poate strica contractul, fără numai dacă o face asta cu șese luni înainte de începerea lucrului în fața primăriei comunale. În cazul acesta el trebuie să poarte toate cheltuelile. Lucrătorii încă trebuie să înștiințeze cu șese luni mai înainte pe stăpânul cel nou. Tot așa are să se întâmple și când moșia cuiva ar ajunge sub curatelă (§. 44). Când s'ar vinde moșia, din prețul ei trebuie să se împace mai întâiu lucrătorii, tot așa când ar ajunge sub concurs (baucrot) (§. 45).

V. Zilerii.

Zilerii pot încheia și contract verbal cu stăpânul. Pe ziler li poate primi ori-ce diregător al stăpânului, tot așa poate încheia contractul prin un încrezut al lui, care dă stăpânului cărticica lui de lucru (§. 47). Zilerul trebuie să-și dea cărticica lui stăpânului, care trebuie să 'i-o grijească bine, căci dacă ar pierde-o el trebuie să-și câștige alta pe spesele lui (§. 48).

Zilerul se poate năimi pe o zi sau pe mai mult timp. Dacă nu s'a hotărât apriat, se înțelege totdeauna numai munca de o zi.

Ziua de lucru începe dela răsărit de soare și ține până la apunerea lui. La ameză se face pauză de o oră. Afară de aceea din 15 Aprilie până în 30 Sept. se mai dă dimineața și la vecerne încă o pauză de câte o jumătate de oră (§. 49).

Zilerul năimit pe timp de cel puțin o lună trebuie să facă ori-ce lucru economic, când cel pentru care s'a legat nu poate fi împlinit din vre-o cauză oare-care (ploaie etc.). Dacă pedeca ține cel puțin o săptămână, contractul se privește de desfăcut (§. 51).

Stăpânul care greșește în contra acestor paragrafi, poate fi pedepsit în bani până la 600 coroane (§. 60), ear' zilerul cu închisoare până la 15 zile și în bani până la 500 coroane (§. 63).

Când n'ar ave zilerul ziua întregă de lucru și stăpânul nu-l poate ocupa cu altceva, li plătește pe cât a lucrat. Dacă a fost și cu mâncare dela stăpân, acesta trebuie să-și dea după lucrul de dinainte de ameză prânzul, după ameză cina (§. 50). În cas de ceartă hotărăște primpretorul (§. 55).

Pedeapsa pentru amândouă partidele e tot cea de sus (§. 60 și 63).

(Va urma).

Sfaturi economice.

Împedecarea formării muschiului pe pomi.

Se curăță mai întâiu muschiul cu ajutorul răzuitoarei de pomi, fiind cu băgare de seamă ca să nu se belească coaja, după aceea se unge trunchiul cu leșie de cenușe sau cu zamă de var, sau cu un cir făcut din lut, balegă de vită, sânge și apă. Această lucrare e tare de folos a se face în fiecare primăvară.

Apa de săpun e un gunoiu bun pentru straturile de legume.

Este foarte de recomandat a vërșă pe straturi apa ce rămâne din săpunit, care adesea se aruncă, fără a aduce nici cel mai mic folos. Ea nu numai că direge pământul, dar' și apără legumele, îndeosebi felurile soiuri de curechiu, de multe insecte și vermi stricăcioși.

Faguri măiestriți pentru stupi.

Fagurii măiestriți sunt de mare însemnătate în stupăritul rațional. Cu ajutorul lor, în Aprilie și Mai, stupii sporesc și se îmbunătățesc, cum n'ar putea omul crede; dar' ei fac cel mai bun serviciu și roilor. De aceea, neputând un stăpân singur să-și cumpere o mașină de faguri, e de lipsă să se întovărășescă mai mulți. Astfel de cheltueli nu se fac înzădar. Având mașina cumpărată, pregătirea fagurilor nu e lucru mare.

Cari sînt cartofii cei mai buni de pus?

La o probă făcută cu 16 cartofi sau părți de cartofi s'a ajuns la următorul rezultat:

1. 16 cartofi de tot mici în greutate de 255 grami au dat 8000 gr. recoltă.
2. 16 cartofi mici în greutate de 520 grami au dat 9250 gr. recoltă.
3. 16 cartofi de mărime mijlorie în greutate de 1080 grami au dat 10.000 gr. recoltă.

4. 16 cartofi foarte mari în greutate de 3705 grami au dat 11.500 gr. recoltă.

5. 16 cartofi foarte mari tăiați în greutate de 1670 grami au dat 12.000 gr. recoltă.

După scoaterea sămânței a fost câștigul curat la: 1. 7745 gr., 2. 8730 gr., 3. 9820 gr., 4. 7795 gr., 5. 11.330 gr.

De aici se vede, că recolta cea mai bună dintre cartofii întregi au dat-o cei mijlocii și ea a fost întrecută numai de cea care a dat-o cartofii cei mari, tăiați peste jumătate cu prilejul pusului. În cele mai multe cărți de economie se zice, că cartofii mijlocii ar fi mai buni de pus decât cei mari tăiați în bucăți. Dar' cercetarea de mai sus arată destul de învederat contrarul. Locuitorii țerilor austriace dela marginea mării și ai altor ținuturi pun întotdeauna cartofi mari tăiați peste jumătate cu cel mai bun rezultat.

Schimbarea pământului la sămânarea bucatelor.

Prin cercări repetite, făcute din partea unui învățat profesor, s'a ajuns la următoarele adevăruri:

1. Vrînd să ajungem la cel mai bun seceriș de grâu într'un pământ humos, grâul de sămănat trebuie să fie recoltat dintr'un pământ lutos.

2. Pe un pământ nêsipos câștigul cel mai mare se poate aștepta dela sămănta care a crescut într'un pământ vâros.

3. Pe pământ lutos și vâros isbuștește mai bine grâul, dacă sămănta se trage dintr'un pământ nêsipos.

4. Secerișul cel mai slab pe un pământ humos îl avem, când sămănta s'a recoltat de pe pământ humos sau vâros.

5. Seceriș slab pe pământ nêsipos este de a se aștepta, dacă sămănta a crescut earăși pe pământ nêsipos sau humos.

6. Deasemenea va urma seceriș mai slab, când într'un pământ vâros se va sămăna grâu de pe pământ humos sau vâros.

De aici se vede de o parte, că nu e bine a sămăna grâu în același soi de pământ cu cel de pe care a fost recoltat, de altă parte că pământul humos cu deosebire nu dă grâu bun de sămăntă.

Apărarea sămănturilor în contra paserilor.

Pentru apărarea sămănturilor din grădină în contra paserilor, mai cu seamă a vrăbiilor, se recomandă udarea sămăntei înainte de sămănat și mestecarea ei cu oxid de plumb. Nici o pasere nu mănâncă astfel de sămăntă și straturile nu vor fi nici-când rîcâte. Fire întinse pe deasupra straturilor încă le apără.

Insectul care strică florile pomilor.

Este o goangă mică de culoare brunetă cu bot lung și ascuțit, care în timpul primăverii împunge florile pomilor și în fiecare depune câte un ou. Din ouă se fac larve (păpuși), cari rod florile din lăuntrul ale floarei și pe cele din afară le fac de se uscă. Floarea sau nu se deschide de loc, sau numai puțin și foile floarei devin brunete. Acest insect se ivește mai în toată primăvara și pricinuește mari pagube. Cel mai bun mijloc pentru stîrpirea lui este culegerea florilor brunete și arderea lor. La pomii mari acest lucru neputîndu-se face cu înlesnire, se recomandă buna îngrijire a lor: curățirea coajei și apoi ungerea trunchiului cu zamă de var pentru a le face insectelor neplăcută viața peste iarnă în obiceiurile lor culcușuri. La aceste se mai adauge apărarea paserilor, ca cel mai bun mijloc pentru stîrpirea insectelor. Pițigoi, pitulicile ș. a. sînt cei mai lacomi dușmani ai insectului din vorbă, pe care îl culeg, sărînd dela floare la floare.

Creparea ugerului la vaci se vindecă.

Creparea ugerului și ranele dela țite, pricinuite de dinții vițelilor cu prilejul suptului, se spală și curăță bine mai întăiu cu apă caldută, după aceea se ung cu o amestecătură de gălbînș de ou și miere. Ungerea cu colloid sau cu o amestecătură din o parte acid de carbol și 20 părți glycerin și oleu de lemn încă sînt foarte bune.

Știri economice.

Banii cei noi. Între proiectele pactului dualistic, înaintate camerei deputaților, se află și dispozițiunile asupra banilor celor noi. Dela 1 Ianuarie 1899 *valuta coroanelor* va fi obligătoare, așa, că toate socotelile de stat, orașenești etc. se pot purta numai în valută de coroane. Bancnotele de 5 fl. și de 50 fl. es din circulație și în locul lor vin bucatile de 5 coroane în argiut și bancnote de câte 10 coroane. O monedă de 5 coroane va ave o greutate de 23 grame. Se vor bate cu totul 19,200.000 monede de câte 5 coroane.

Țîrg de țeară oprit. Țîrgurile de țeară ținute până acuma în Porumbacul-de-jos, în fiecare an la 14 Aprilie și 1 Septembrie,

în viitor, conform ordinațiunei mai înalte, nu se vor mai ține, dar' țîrgurile de vite ale acelei comune vor rămîne și pe mai departe.

Sămănturile în Zarand. „Rev. Oraștiei” scrie: Sămănturile de toamnă în comitat peste tot, dar' mai ales în Zarand, precum aflăm, au iernat rău. Grâul a perit în mare parte și acum, răsărit, e foarte rar. Au mai venit ploile, cari deșteptaseră oarecari nădejdi în inimile poporului, dar' fiind prea vehemente, au scos apele și părăiele și au stricat mai mult decât au folosit. Crișul-alb, spre pildă, a eșit așa rău din alvie, că a înămolit toate holdele din jurul seu și abia pe sărbătorile Învierii apa s'a mai retras.

Prețul bucatelor. În „R. O.” cetim, că prețul bucatelor îndeosebi al grâului, e foarte ridicat. În Brad de pildă, grâul e cu 3 fl. măsura și totuși nu se aduce în piață decât foarte rar. Deasemenea scumpă e mazărea. Cucuruzul e 1 fl. 30 cr. până la 1 fl. 35 cr. măsura de 30 litri și trece tare. În părțile noastre se aduce mult dinspre Brașov—România, ear' în Zarand avînd legătură de tren cu Ungaria, se aduce de pe șesul Ungariei. Ce-i îmbucurător e, că poporul, Românii mai cu prindere, s'au pus se facă concurență jidovimei. Zarandianii aleargă cu grosul prin Ungaria și aduc și dau în toată Joia în Brad, la țîrg, 8—10 vagoane. Așa Jidovii sînt siliți să dea și ei cu aceleași prețuri mai creștinești și nu pot trage atâtea piei de pe urechile poporului, câte ar vrea.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Someșul-Cald.

Someșul-Cald curge prin o vale de munte puțin locuită. Cel dintăiu sat mai însemnat, de care dăm în calea noastră este *Furcuța*. Mai în jos se varsă în Someș, pe partea dreaptă, pârșul *Beleşului*, care este cel mai mare afluent al Someșului-Cald. De aci în jos valea rîului devine tot mai sălbatică și prăpăstioasă, strîmtoată de coaste de munți pripișe. Tot astfel sînt și văile laterale ale părăielor, cari se varsă în Someș. Pe țermul stîng se înalță muntele *Ceonca*, cu coama pleșuvă, ear' pe partea dreaptă sînt dealurile, cari mărginesc podeiul, pe care se află împrăștiat satul *Mărișel*. Mai încolo se înalță pe malul stîng muntele Pleșu, la poalele căruia se varsă în Someș *Valea-Neagră*.

De aci în jos valea Someșului are o direcțiune dela apus spre răsărit și alvia e strîmtoată între coastele munților împrejmuitori așa, încât până din sus de Lăpușești nu putem străbate nici cu piciorul pe rîu în jos. Pe aici valea este foarte romantică, munții fiind acoperiți cu păduri uriașe de fagi și stejari. Comuna *Lăpușești* este un sat mic de munte, așezat în un loc greu de străbătut, astfel că mai înainte numai călare sau pe jos se putea face comunicația; acum mai de curînd s'a făcut un drum de cară, de cătră comuna *Someșul-Cald*, care se află așezată mai în jos pe rîu. Someșul-Cald se împreună cu soțul seu, cu Someșul-Rece, dinsus de Gilău, la poalele muntelui Cetatea.

Isvoarele Someșului-Rece.

Spre mează-noapte dela Certejea, în despărțare de vre-o două ore, se află muntele *Balomireasa*, pe coastele căruia, la o înălțime de 1600 m. isvorește *Someșul-Rece*. La obârșie el este un pârâias de tot mic, care în unele locuri are curs suteran, ear' ici-colea formează mici basenuri. Abia mai în jos unde se varsă în el pârâul *Sbor*, are o alvie de 1—2 m. lățime. De aici la vale *Someșul* se mărește, căci mai multe pârâie își împreună undele cu el; între aceste amintim vâlcelele *Lăpteasa* și *Blejoita*, cari isvoresc din locuri mociroase, aflătoare în pădurile de brad, ce împrejmuesc *Balomireasa*. (Va urma).

CRONICĂ.

Noi advocați români. Dl Dr. Iuliu Popescu, harnicul și zelosul tinăr român, și-a deschis de curând cancelaria advocațională în Huedin (Bánffy Hunyad).

— Dl Dr. Clemente Barbul, adv. în cunoștințesă că a deschis cancelarie advocațională în Dej (Posta-uteza nr. 34). Atragem luarea aminte a poporului nostru asupra acestor noi advocați.

„Liga maghiară” a rectorului *Hercegh Mihály*, va înființa Dumineca viitoare o filială și în Baia-de-Criș. „Patrioții” din Baia, în invitarea la adunarea de constituire, zic, că vor și ei să spriginească „nobila” activitate a „Ligei”, care tinde la „înființarea unității sociale” și la „paciificul traiu cu naționalitățile”. Cu alte cuvinte: „împăcarea” naționalităților prin contopirea sau maghiarizarea lor.

Mulțumită. Se aduce mulțumită cordială evlavioasei femei *Firuta Medesan* din *Velț* carea pentru înfrumșetarea bisericei noastre gr.-cat. a dăruit 3 frumoase *fețe de masă*, țesute cu mare măiestrie. Bunul Dumnezeu să-i răsplătească din darurile sale cele bogate fapta-i nobilă ce a săvârșit-o față de sf. noastră biserică. *Velț*, 3 Maiu 1898. *Ioan Muntean*, coop. gr.-cat.

Rabin care nu știe ungurește. În Sătmar de curând a fost ales de rabin un Jidov care nu știe o boabă ungurește. Vre-o câțiva Jidovi, cari în tot modul vreau să treacă de patrioți au pornit o agitație mare în contra rabinului, și s'au despărțit formând o comunitate religioasă deosebită cu gândul de a-și alege un rabin care știe ungurește. Foile ungurești aduc mari laude acestor Jidovi patriotici. — Drăguții de perciunați patriotici!!

Grindină și furtuni. Ni-se scrie din *Secoani* (com. Timișului), că Sâmbătă, în 23 Aprilie, între orele 3—5 după amiază s'a lăsat asupra comunei o furtună grozavă, care în scurt timp a nimicit toate speranțele de recoltă din estan. A bătut și grindina, căzând ghiată în bucăți mai mari decât nucile și acoperind pământul cu un strat de ghiată în grosime de o palmă, nimicind grâul și celelalte sămănături, apoi pomii toți, așa că nici o floare nu a rămas pe ei, ear' iarba de pe islaz s'a îngropat toată în pământ. Ghiata a stat două zile fără să se fi topit. Bătrnii satului povestesc, că nici n'au văzut, nici nu au auzit despre așa o grindină grozavă.

— În jurul Lipovei a fost o rupere de nori. Eată ce ni-se scrie acum din *Chelmar* (aproape de *Lipova*): Sâmbătă, în 23 Aprilie n. s'a descărcat asupra comunei și a hotărului întreg o ne mai pomenită rupere de nori. În decurs de două ore apa a crescut așa de grozav, încât a cuprins întreaga comuna, nimicind tot ce-i sta în cale: garduri, grădini, case și ducând cu sine tot felul de animale mai mărunte. Eronomii cari se ocupă mai ales cu grădinaritul au îndurat pagube mari.

În Ungaria a fost în mai multe părți torenți uriași și furtuni cu grindină. În *Nagy-Surány* a fost *Vineria* trecută un torent cu grindină, care a făcut mari pagube în grădini. În *Eger* a fost ruptură de nori, asemenea a bătut grindina în podgoriile *Aradului* și la *Șiria*, făcând mari pagube în vii.

Trecerea reformărilor la neconfesionalism. În săptămâna trecută proto-popiatal reformat din *Bihor*, și-a ținut adunarea anuală în care s'a raportat, că socialismul și neconfesionalismul cuprinde tot mai mult teren printre reformați. Astfel în comuna *Cicmău* (*Cökömő*) în scurt timp au trecut la neconfesionalism 111 familii. Reformații se pot bucura de roadele politicei bisericesti a guvernului, căci ei au spriginit-o cu trup cu suflet.

Necrolog. Cu durere ni-se anunță trecerea la cele eterne a Soției *Michia* născută *Popescu*, care în 11/23 Aprilie 1898 și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre odihnă vecinică în cimiterul gr.-ort rom. din comuna *Allioz*, comit. *Timiș*, la 25 Aprilie. Răposata e depișată de neconsolații sei: *Toma Michia*, preot gr.-or. ca soț și *Zamfir Michia Rozescu*, fiu.

Loviți de trăsnet. Din *Velț* ni-se scrie: În 1 Maiu a. c., s'a descărcat o furtună îngrozitoare asupra comunei *Velț* (comitatul *Târnavei-mici*). Fulgerile și tanetele se urmau neîntrerupt aruncând, pe bieții locuitori în cea mai mare groază.

Și mai mare fu groaza când se află tristă știre, că pe la ora 12 din zi, tunetul a lovit un stejar din pădure, sub care s'au fost adăpostit un ficior român, un *Țigan* și o fată de *Țigan*. Țiganii au rămas la moment morți, pârându-li-se trupurile, ear' Românul a căzut numai în leșin, primind o mică rană la o mână și la un picior, dar' e speranță că se va însănătoșa. Frica oamenilor e cu atât mai mare, că anul trecut earăși chiar în 1 Maiu, tocmai pe acel timp, a trăsuit casa unui *Sas* din *Velț*, care pe când mânca la masă cu fata sa l'a amețit și aruncat la pământ; frontispiciul casei l'a dărâmat și micul mobilier din casă l'a sfărâmat. Se vede, că 1 Maiu st. n. pentru *Velțeni* e o zi cu primejdie.

Un uriaș. La un neguțător din *Seraievo* se află un servitor tinăr, numai de 16 ani, dar' mare și voinic ca un uriaș. El se numește *Simeon Boewic* și are până acum o înălțime de doi metri și ceva, la piept e mai lat de un metru, ear' greutatea lui este de 205 kilograme. Se zice, că e om frumos, bine făcut la trup și este atât de tare, încât poveri de 125—150 de kilograme le duce cu cea mai mare ușurință. De va continua a crește și a se dezvolta ca până acum, la etate de 20 ani el va deveni o adevărată minune.

Foc în Rășinari. Ni-se scrie: Duminecă noaptea spre Luni, pe la 2 ore, a izbucnit un foc violent în comuna *Rășinari*, prefăcând în cenuse edificile economice ale dlui *Bucur Fruman*, împreună cu peste 200 de hectolitre cucuruz. Focul a putut fi localizat numai după intervenirea pompierilor, cari ni-suindu-se din toate puterile au putut stinge focul și a-l împedeca de a se mai extinde. Focul se crede a fi fost pus de un răuvoitor al dînsului. Paguba cauzată prin foc se urcă la 1500 fl.

Din creștini — Jidani. Tribunalul din *Petersburg*, din *Rusia*, a osândit pe un anumit *Durov* cu soția lui și pe o femeie numită *Varnstein*, foarte aspru, pentru-că și-au părăsit legea creștinească și s'au făcut *Jidani*. Anume pe *Durov* la 4 ani muncă silnică, pe soția sa a exilat-o în *Siberia*, ear' pe femeia *Varnstein* la 4 $\frac{1}{2}$ ani închisoare.

Înștiințare! Subscrisul aduc la cunoștința onoratalui public cetitor, că la mine există de vânzare „*Foia Poporului*” de pe trei ani și anume: 52 nri din 1895, 52 nri din 1896 și 52 nri din 1897, fără a lipsi vr'unul. Nrii sînt pachetați după rînd fără de a fi vre-unul rupt sau murdărit. În nrii amintiți mai sus se cuprind și stă publicate 4 legi de care are omul mare lipsă și anume: 1. legea oomunală, 2. comasările, 3. dreptul de alegători, 4. legea de câmp, dreptul de moștenire, afară de acestea mai sînt monografii, ilustrațiuni, povești, poesii, povețe și tot felul de întâmplări, care toate când și-le-ar procura omul deosebit, l-ar costa o mulțime de bani. Deci cine voește a și-le procura cu un preț de tot bagatel, pe acela îl rog a mă înștiința în termen de 3 luni. Cumpărătorul primește gratis 2 nri dela procesul *Memorandului*. *Teodor Toma*, proprietar în *Sz.-Péntek*, u. p. *Teke*.

O întâmplare înfloritoare într-o menagerie. Din *Timișoara* se scrie, că în menageria *Koczka* de acolo, s'a petrecut o întâmplare îngrozitoare. Trei inși din personalul menageriei au intrat în clușca cu lei, când deodată un leu s'a slobozit cu furie asupra lor. Unul a scăpat teafăr, ear' ceilalți doi au fost sfâșiați de cătră dihaniile setoase după sânge într'un mod înfloritor.

Clubul văduvilor. Într'un oraș din *Germania* s'a format de curând un club numit: „*Clubul văduvilor de gradul I.*” Membrii acestui club pot fi acei bărbați, cari numai odata au fost însurați. Cei-ce au rămas văduvi după a doua căsătorie, sau burlacii nu pot fi membri, ba acestia din urmă nu pot lua parte nici ca oaspeți în clubul văduvilor. Mobiliarul clubului e foarte caracteristic, anume între altele se află și două leagăne; dar' aceste se deosebesc cu totul de cele obicnuite. Într'un leagăn se pun toate sticlele cu vin, cari au fost golite, ear' în celelalt, membrii clubului își pun bățele. Într'un colț al odăiei se află o mătură și alte unelte pentru curățitul casei, toate puse grămadă, ca semn înspăimântător al vieții casnice, de care soartea i-a scăpat. Clubul mai are și un album, în care se păstrează fotografiile soacrelor, apoi mai au și o bibliotecă în care sînt adunate toate „predicile” ce li-le-au ținut soțiile lor la deosebite prilejuri. Când cineva dintre membrii clubului vrea să se însoare, i-se cetește câte o predică de acelea, ca să-și peardă voia de a se mai însura.

Apel. În orașelul Câmpulung (Bucovina) s'a constituit o reuniune de învățători care poartă numele „Reuniunea districtuală de învățători” și are un scop cultural. Fiind deci numita reuniune încă foarte tină și neavând o bibliotecă ne adresăm către generozitatea și amabilitatea autorilor, redactorilor, compoziștilor, societăților și tuturor persoanelor, cari posed cărți, fie de ori-ce cuprins cultural și rugăm ca să binevoiască a dona după putință reuniunii cărți, scripte, musicalii, gazete etc. Toate ziarele cari sunt amice învățătorimei sunt rugate de a publica această apelare. Câmpulung, în April'e 1898. Pentru comitet: *Nicu Tarasievici*, președinte. *Vasile Zurcan*, secretar.

Măiestru arhitect vrednic. Din *Fibău* ni-se scrie: Nu putem trece cu vederea a nu vă face cunoscut, că cu trecerea și umblarea noastră prin sate românești cu negoțul nostru, cu icoane, lumini și lucruri bisericesti, înainte de sfințele Paști, am trecut prin *Dej* și *Russi* din Chior, preum și prin *Selagiu*, prin comuna *Banișor* și *Sig.* Pe aici am văzut niște zidiri pompoase și lucrute cu multă măiestrie, casele lui Dumnezeu, adică *sfințele biserică*, încât cugetam că suntem în părțile Bănatului, pentru-că numai prin Bănat am văzut astfel de biserică. Am întrebat, că cine le-a lucrat cu atâta măiestrie? Ni-s'a răspuns că un *măiestru român*, cu numele *George Matei*, locuitor în Lipova. Ne-am bucurat c. nd am văzut și am auzit laude din tot locul, deci noi ca Români ne ținem de onoare și ne ținem făloși, că am ajuns timpul unde ne putem fâli cu astfel de măiestri și ne bucrăm că avem și noi oameni de acestia care ne fac fală națiunii într'un mod așa imaucurător. Numitul măiestru e de recomandat tutnora care doresc să aibă lucruri frumoase și demne de laudă. Am auzit, că a mai întreprins încă prin părțile noastre mai multe biserică. Îi dorim mai mult succes și mai bun întru toate întreprinderile d-sale. *Antoniu Bârsan a lui Ion. Gligorie Bora din Hasdace.*

Scoale de stat în comitatul Bichiș. Guvernul are de gând ca în timpul cel mai scurt, să ridice în comitatul Bichiș nu mai puțin decât *douăzeci-și-două* școale de stat. Dintre acestea numai 8 vor fi menite pentru reformați. Celelalte treisprezece, vor fi întemeiate prin comunele nemaghiare. Se vede, că guvernul maghiar din nou urmărește scopuri mișelești de maghiarisare.

Un Român în armata spaniolă. Foile din România aduc știrea, că dl *A. Ghica* din Iași, a cerut dela ministrul de războiu al Spaniei, să fie primit în armata spaniolă. Cererea dlui Ghica a fost primită. D-sa va intra în armata spaniolă cu gradul de locotenent și în zilele acestea va și pleca la Madrid. Dl *A. Ghica* a făcut foarte multă călătorii prin Africa și este un tinăr foarte curajos.

S'a deșteptat când era s'e o îngroape. În comuna *Józsefalva*, comitatul *Caras-Severin*, a murit săptămâna trecută o fată tină cu numele *Ana Schuber*. Înștiințați fiind părinții, cari locuiau în *Detă*, veniră a doua zi ca să-și vadă fata, pe care însă o aflară în sicriu. Tatăl plângând se plecă asupra sicriului, dar' atunci deodată fata se deșteptă și începă să vorbească, spre cea mai mare uimire a mulțimei, care stătea în jur și plângea. Numai decât fata fu așezată în pat, fiind toți de credință că ea se va însănătoși. Spaima însă o zdruncină atât de tare, încât la câteva zile muri.

Gendarmi în massă. La fabrica din *Diosgyör* (Ungaria) muncitorii pregătesc o grevă. Din *Miskolcz* se depeșează, că în vederea grevei și pentru împedecarea eventualelor turburări au fost trimiși la *Diosgyör* nu mai puțin ca 60 de gendarmi, cari au sosit acolo. Adevărată năvălire de gendarmi.

Defraudare la primăria din Arad. Din cancelaria primăriei din *Arad*, s'au furat nu mai puțin de 100.000 fl. Acum judecătoria a pus în stare de acuză pe cămarășul orașenesc *Alois Bérczy*, bănuț că ar fi făcut el furtul. Cercetarea în contra acuzatului decurge, dar' cine a furat banii până azi nu se știe.

Manevrele din Ungaria-sudică. Am vestit, că la marile manevre, ce se vor ține în partea de mează a Ungariei, va fi de față și *M. Sa Regele și Împăratul nostru*. Acum se scrie din *Timișoara*, că comitele comitatului *Timiș*, *Molnár Victor* a plecat la *Buziaș* însoțit de mai mulți oficiali, ca să inspecteze drumurile și podurile din împrejurime, pe cari se va face circulația trupelor și a suitei Majestății Sale. Anume drumul ce duce dela *Timișoara* la *Lugoj* spre *Buziaș*, podul *Timișului* la *Brod* și căile, cari pleacă din *Buziaș* în diferite părți. Comitele a aflat toate în bună rânduială.

Miseria pe pustele Ungariei. Cât de mare e miseria pe pustele Ungariei se vede de acolo, că numai în comitatul *Torontalului*, locuitorii au rămas în restanță de dare în preț de 3 milioane fl. Ne putem închipui cât de mare e miseria și lipsa lor, dacă nici darea nu au fost în stare s'o plătească, pentru care în tot locul stau să tragă și pielea de pe bietul popor.

Muștele columbace. Din unele ținuturi ale comitatului *Caras-Severin* se vestește, că pe acolo s'au ivit veninoasele muște columbace, cari au început se face pagube însemnate locuitorilor. Muștele au fost aduse prin un vânt cald din părțile de jos ale *Dunărei*. Autoritățile învață poporul asupra modului, cum să apere vitele în contra acestor muște.

Un tren atacat de hoți. Foile rusești scriu, că un tren de povară, ce mergea pe linia ferată caucasică *Vladivosztock*, a fost atacat de hoți. S'a născut o bătaie înfricoșată între personalul trenului și între hoți, care s'a sfârșit cu respingerea hoților. Mulți au fost răniți greu, dintre personalul de tren.

Fortăreața cea mai puternică. Acum în zilele războiului spaniol-american, e de interes a se ști, că cea mai puternică fortăreață din lume se află în Spania, numai cât nu e a Spaniolilor, ci a Angliei. Fortăreața aceasta e așezată pe o stâncă înaltă a *Gibraltarului*. Înălțimea cea mare scutește fortăreața de ori-ce atac. În fortăreață se află totdeauna 10 mii de ostași. Fortăreața aceasta se crede, că e cea mai puternică din lume.

Palat național sârbesc în Carloveș. Patriarhul sârbesc *Brankovici* plănuiește zidirea unui palat național sârbesc în *Carloveș*, în care vor fi instalate, sala de ședințe a congresului bisericesc, biroul secretarului, oficiul fundațiilor sârbești, muzeul național bisericesc sârbesc și biblioteca metropoliei. Pentru edificarea palatului, patriarhul va lua un împrumut pe amortisare. Zidirea palatului se va începe încă în anul acesta.

RÎS.

Tiganul și cașul.

Avea dada num'o oaie
Dar' capre mai puținele,
Făcū dada o stând 'n deal,
Ear' din vârful dealului
Pân' acasă tot vălaie.
Se da dada la mulsoare
Dimineața până seara,
Atâta lapte mulgea
Pe vălaie-l slobozea,
Corinpic pic
La trei zile câte-un pic,
La o lună o picătura bund
La un an un ciocan.

Mâncat-au purdeii de se făcură dobdă
și a mai rămas lapte mult, se socoti dada
s'e facă un caș mare.

Și s'e dete a sufulca
Din coate pând-n unghii,
Și puse cașul pe masă
Când se apuce la mâncare
Vine-o muscă și ia cașul.
Atunci dada se mânia foc,
Luă pușca de pe perete,
Dete 'n muscă Mercuri seara
Și Joi seara ea fu moartă.
Atunci cu toții s'au săturat
Vezând că musca a crepat.

Auzită dela *Gerasim Catincia Pajoga*,
împărtășită de *Ioan Matinca (Zam)*.

POSTA REDACȚIEI.

I. L. în Blăjel. Pe cât știm aici s'a făcut col. pentru toți cei arși; în special noi nu putem face fără concesiune dela ministru.

Fl. în Perș. Va urma.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrieu Balteș*.
Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: *V. H. Dressandt*.

Cele mai nobile
Vinuri de pe colinele
Ardealului
(curate)
din vestitele pivnițe ale lui
IOSIF B. THEUTSCH
in Sighișoara,
se pot căpăta în Sibiu la **JOHANN BILLES**.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. Slăbănogului, gl. 3, sft. 5.		răs.	ap.
Dum.	26 S. Muc. Vasilie	8 Michail	4 40	7 20
Luni	27 S. Muc. Simeon	9 Gregoriu	4 38	7 22
Marti	28 Apost. Iason	10 Antonius	4 36	7 24
Merc.	29 SS. 9 M. din Chizic	11 Mamertus	4 35	7 25
Joi	30 Apost. Iacob.	12 Pancraț	4 33	7 27
Vineri	1 Malu Pror. Ieremie	13 Servatius	4 32	7 28
Sâmb.	2 Ad. moaș. P. Atan.	14 Ad. Atan.	4 30	7 30

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni 27 Aprilie: Bârghiș, Chezdi-Oșorheiu, Crișul-săseșc.

Marti, 28 Aprilie: Șercaia.

Joi, 30 Aprilie: Lăpușul-ung. (și în 1 Mai), Reghinul-săseșc.

Vineri, 1 Mai: Corond, Deva, Dupușdorf, Guruslul-someșan.

Sâmbătă, 2 Mai: Măda.

Duminică, 3 Mai: Boroșineul-mare, Petroșeni.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A ășit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vile, de lăptărit etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare n. „Transilvania“

EDITURA

„Revista rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.

(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

sau apărut tocmai și se află de vânzare în
biblioteca „Tipografia“, societate pe acțiuni,
Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC

IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

oel 12 profeți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

„ARIEȘANA“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sânt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoalvă cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 5—60

în numele direcțiunei:

luliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului

[624] 7—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sânt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei“ este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

Lucru durabil, solid și elegant.

Sibiu, strada Măcelarilor nr. 37.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în lucrătoreea mea de păpușărie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor marfă solidă și prompt executată.

Atrag atențiunea on. public, că m'am hotărit — de aci încolo — a cerceta toate tirgurile de țeară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătoreea-mi proprie, ear' nu marfă de prin fabrici, precum fac mulți alții.

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiu, în Aprilie 1898

cu distincă stimă

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar.

[888] 10—12

Marfă gata și materialul oel mai bun.

Avis!

1. **O moșie de 40 jugere**, din care 10 jugere fânat, loc comasat, recolta se arată foarte frumoasă.

2. **O moară nouă cu două petri**, cu casa ei și loc împrejurul morei de 3 jugere și cu sălci.

3. **O casă cu trei încăperi**, în curte cu grajduri, sură și cu grădină la casă cu pomi, toate aflate în mijlocul comunei. [1104] 1-2

Cine are voie să le iee în arândă pe 6 ani, să vie la fața locului în comuna **Broșteni** posta ultimă **Szász-Csanád** (comitatul Alba-inferioară) la

Dimitrie Bejiu,

din Seliște, proprietar în comuna Broșteni.

La concurență!

Cea dintâiu magazie de mașini de cusut

a lui

Aureliu Simonetti

în Seliște.

Cele mai bune fabricate, prețurile cât se poate mai moderate, se primește ori ce fel de **reparaturi, serviciu prompt.**

Cu stimă

[1025] 3-5

Aureliu Simonetti.

Mașini se dau și în rate.

De vânzare

casa de sub nr. 33 din **Mercurea**, care se află în tîrg, poziție foarte bună și cu prăvălia lui **Șufana Illeana** din **Poiana**, din mână liberă.

Cu stimă

[1116] 2-4

Șufana Illeana,

din Poiana, nr. c. 247.

Deschidere de Restaurant.

Îmi iau voie a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am preluat

localul din Bahngasse nr. 5

vis-à-vis de pivnița Mönchhoff

și am deschis la 1 Aprilie un restaurant acolo.

Se servește pe lângă vinuri excelente de masă și în sticle și eminenta bere **Habermann.**

Pentru o culină fără cusur voi purta grije și mă voiu nisui în toată privința a corăspunde cerințelor moderne atât la mâncări după cartă, cât și la abonamente în- și afară de casă.

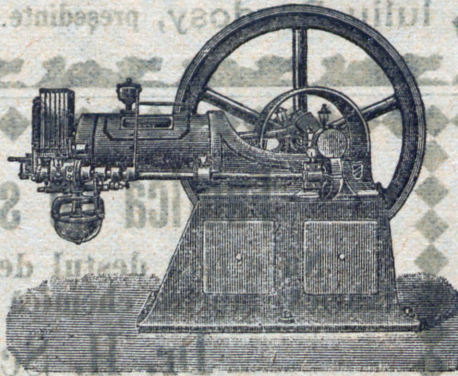
Pentru societăți restrinse două camere separate stau la dispoziția onoratului public.

Rugându-mă pentru sprigin bogat în întreprinderea mea, semnez cu toată stima

[1052] 4-4

Vasilie Ban, restaurateur.

Benzinul este liber de dare în aplicarea industrială și la economia de câmp!

Langen & Wolf,

fabrică de motori cu gaz

Viena, X., Laxenburgerstrasse 53,

recomandă renumitele în toată lumea

motore originale „Otto“

pentru gaz și benzin. Excelent de potrivite pentru ori-ce industrie. Cea mai mică consumație de gaz și material combustibil față cu alte construcțiuni.

Locomobile cu benzin „Otto“

recunoscută ca cea mai bună și mai ieftină putere motorică pentru ori-și-ce economie.

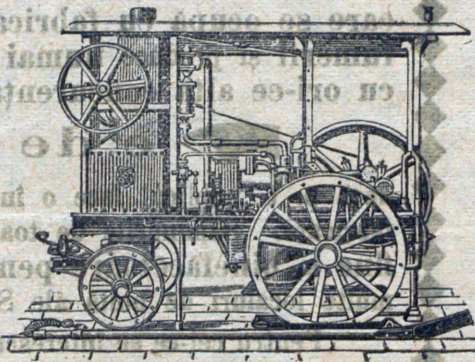
Nici mașinist, nici schintei, nici pericol de foc, totdeauna gata de pornit!

Desemnuri, prospecte și proiecte de spese gratis!

Representanți pentru Ardeal:

[900] 4-12

Theil & Freyler în Sibiu.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină **Atycelen.**

Gustav Moess,

[480] 11-

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

